

การวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุนของการปลูกส้มสายน้ำผึ้ง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

An Analysis of Cost Structure for Sainamphueng Orange Orchard in Fang District, Chiang Mai

นัชชา ไชยวงศ์^{1*} อติศักดิ์ โชติธรรมธรา² และปาริชาติ ราชประดิษฐ์³

NatchaChaiwong^{1*} Adisak Chotitumtara² and Parichart Rachapradit³

^{1*} นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร
มหาวิทยาลัยนเรศวร ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 65000

^{2,3} อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร มหาวิทยาลัยนเรศวร
ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 65000

^{1*} Graduate student in Master of Business Administration, Faculty of Business Economics and Communication,
Naresuan University, ThaPho District, Mueang, Phitsanulok Thailand 65000

^{2,3} Lecturer of Business Administration Department, Faculty of Business Economics and Communication,
Naresuan University, ThaPho District, Mueang, Phitsanulok Thailand 65000

* Corresponding author, E-mail: nathapon_9@hotmail.com

บทคัดย่อ

ศึกษาโครงสร้างต้นทุนของการปลูกส้มของเกษตรกรผู้ปลูกส้มสายน้ำผึ้ง ในอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ในแต่
ละขนาดโดยทำการเปรียบเทียบพื้นที่เพาะปลูก 3 ขนาด คือน้อยกว่า 50 ไร่ 50-100 ไร่ และมากกว่า 100 ไร่ขึ้นไป โดย
เลือกสัมภาษณ์เกษตรกร จำนวน 21 ราย ผลการศึกษาโครงสร้างต้นทุนพบว่า ต้นทุนการผลิตของขนาดพื้นที่ มากกว่า
100 ไร่มีต้นทุนต่อไร่ต่ำที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับขนาด น้อยกว่า 50 ไร่ และมากกว่า 100 ไร่ และพบว่า พื้นที่น้อยกว่า
50 ไร่ มีต้นทุนสูงที่สุดกว่าขนาดพื้นที่เพาะปลูกขนาดอื่นๆ ส่วนต้นทุนต่อกิโลกรัมมากกว่า 100 ไร่มีต้นทุนมากที่สุด
และต่ำที่สุดเป็น พื้นที่ น้อยกว่า 50 ไร่

คำสำคัญ: โครงสร้างต้นทุน ส้มสายน้ำผึ้ง ฝาง

Abstract

The objective of this study was to analyze the cost structure and compare Sai Nam Phueng Orange Orchard in Fang District, Chiang Mai between 3 culture sizes less than 20 acres, 20 – 40 acres, and more than 40 acres. The data was collected from 21 interviewers. The result showed that the capital cost of production of more than 40 acres was the lowest per acre. In contrast, the capital cost per kilogram of the area of more than 40 acres was the highest of the capital cost.

Keywords: cost structure, Sainamphueng orange, fang

1. บทนำ

ผลไม้ถือว่าเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย สามารถทำรายได้ให้กับเกษตรกรเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีคุณภาพ รสชาติที่ดี ส้มเขียวหวานเป็นผลไม้ชนิดหนึ่งที่มีการนิยมนับถือกันทั่วไป ผลผลิตตลอดปีมีจำหน่ายในตลาดทั่วไป โดยในประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกส้มเขียวหวานมากที่สุดในประเทศเป็นภาคเหนือพื้นที่ที่มีการปลูกมากที่สุดคือจังหวัดเชียงใหม่(สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2555) แต่ปัจจุบันพบว่าพื้นที่การเพาะปลูกในจังหวัดเชียงใหม่ลดลงปัญหาที่ผ่านมามีเกิดจากโรคและแมลงทำลายผลผลิต ก่อให้เกิดความเสียหายต่อต้นส้ม คุณภาพต่ำ ขายไม่ได้ราคา ทำให้ต้นส้มอายุสั้น ไม่คุ้มทุนทำให้ผลผลิตลดลง เมื่อผลผลิตส้มสายน้ำผึ้งลดลงรายได้ของเกษตรกรก็ลดลงตามไปด้วย (อัฐพล ปิงกุล, 2548) นอกจากนี้เกษตรกรผู้ปลูกส้มยังประสบปัญหาในด้านปัจจัยการผลิตที่มีราคาแพงและไม่สามารถควบคุมได้ เช่น ปุ๋ย สารกำจัดโรคและแมลงต้นทุนการผลิตสูงทำให้ราคาของส้มไทยสูงกว่าส้มที่นำเข้าจากประเทศอื่นๆ

จากปัญหาในการเปิดการค้าเสรี ปัจจัยการผลิตที่มีราคาสูงการกำหนดราคาส้มสายน้ำผึ้ง และปัญหาโรคและแมลง เป็นที่น่าสนใจว่าการดำเนินงาน

ในด้านต่างๆ ของสวนส้มเป็นเช่นไร เนื่องจากปัจจุบันสิ่งแวดล้อมต่างๆ ในการทำสวนส้มมีการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยต่างๆ อยู่ตลอดเวลาเนื่องจากปัญหาอยู่เหนือการควบคุมของเกษตรกรการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้นส่งผลกระทบต่อรายได้ของเกษตรกรที่ได้รับโดยตรง เกษตรกรไม่สามารถที่จะป้องกันหรือแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ที่เกี่ยวข้องในการผลิตทั้งหมด (เรือนพูน เร่งมา, 2543) และแม้ว่าในปัจจุบันราคาส้มสายน้ำผึ้งในตลาดจะมีราคาสูงนั้นก็ไม่ได้หมายความว่า เกษตรกรจะมีรายได้สูงตามไปด้วย เนื่องจากราคาส้มจะถูกกำหนดโดยพ่อค้าคนกลางหรือตัวแทนมารับจากสวน ซึ่งพ่อค้าคนกลางหรือตัวแทนจะรับซื้อตามราคาตลาด โดยจะตกลงกันตามข้อตกลง ไม่ว่าจะเป็คุณภาพ สีผิว เกรด ขนาดผลส้ม เป็นซึ่งราคานั้นจะเหมือนกันหมดทุกราย โดยไม่ได้จำกัดว่าสวนส้มจะมีพื้นที่ขนาดเท่าไร(รัฐกร พฤษทรัพย์เสริฐ, 2547) แต่ถ้ามองในส่วนของต้นทุนการปลูก ขึ้นอยู่กับแต่ละขนาดสวน ส้ม จะมีความสามารถในการควบคุมหรือการการบริหารต้นทุนได้อย่างไรดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจะศึกษาโครงสร้างต้นทุนของส้มสายน้ำผึ้งอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้เกษตรกรได้ทราบต้นทุนของการทำ

สวนส้มสายน้ำผึ้งอย่างแท้จริง อันเป็นแนวทางในการวางแผนผลิตส้มสายน้ำผึ้ง และการปลูกส้มสายน้ำผึ้งเพื่อเป็นอาชีพต่อไปในอนาคต

2. วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาโครงสร้างต้นทุนการปลูกของการปลูกส้มสายน้ำผึ้งของเกษตรกรใน อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่

3. อุปกรณ์และวิธีการ

งานวิจัยนี้มีการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากเกษตรกรผู้ปลูกส้มสายน้ำผึ้ง ในอำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่

3.1 กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ได้แก่เกษตรกรผู้ปลูกส้มสายน้ำผึ้งในอำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่แบ่งออกเป็น 3 ขนาดน้อยกว่า 50 ไร่ 50-100 ไร่ และ 100 ไร่ขึ้นไป โดยเก็บตามขนาดพื้นที่อย่างละ 7 ราย รวมทั้งสิ้นจำนวน 21 รายโดยใช้วิธีเจาะจง

3.2 วิธีการจัดเก็บใช้วิธีการที่ผู้วิจัยสัมภาษณ์ เกษตรกรผู้ปลูกส้มสายน้ำผึ้ง ในอำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาได้แก่แบบสัมภาษณ์โดยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิดและคำถามปลายปิดซึ่งประกอบด้วย 2 ขั้นตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปในการปลูกส้มสายน้ำผึ้ง ในอำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 2 ต้นทุนในการส้มสายน้ำผึ้ง ในอำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่

4. ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

จากการศึกษาโครงสร้างต้นทุน การปลูกส้มสายน้ำผึ้ง อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่ โดยผู้วิจัยได้

กำหนดโครงสร้างต้นทุน โดยการจำแนกต้นทุนตามลักษณะของปัจจัยการผลิต ของสวนส้มสายน้ำผึ้ง ออกเป็น 3 ประเภทได้แก่รายจ่ายลงทุน ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษา โดยรายจ่ายในการลงทุน จะประกอบด้วยค่าใช้จ่ายพื้นฐานของการทำสวนส้มสายน้ำผึ้ง ค่าใช้จ่ายที่ก่อให้เกิดรายได้ในปีที่ส้มสายน้ำผึ้ง ให้ผลผลิตจะเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน และในขณะที่ถ้าส้มสายน้ำผึ้งมีผลผลิต จะมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น โดยค่าใช้นั้นเรียกว่า ค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษา โดยจะมีวิธีการคำนวณต้นทุนตารางที่ 1

ผู้วิจัยได้มีการแบ่งกลุ่มเกษตรกรออกเป็น 3 กลุ่ม โดยต้องการแสดงความแตกต่างระหว่างพื้นที่ขนาด 1-50 ไร่ ขนาด 50-100 ไร่ และขนาดมากกว่า 100 ไร่ขึ้นไป ของเกษตรกรผู้ปลูกส้มสายน้ำผึ้ง อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่ โดยการแยกต้นทุนตามลักษณะของปัจจัยการผลิตจากการค้นคว้าวรรณกรรมในอดีต ซึ่งสอดคล้องกับ วิธีการของ อริย์ยังสุขอึ้ง(2542) ปานรัต นเรืองวัฒนา(2543) วรพงศ์ภูมิบ่อพลับ(2542) และชุตติพร อรุณคง(2547) ซึ่งแบ่งออกเป็น รายจ่ายลงทุน ประกอบด้วย ค่าเสื่อมราคา ค่าไม้ค้ำกิ่งส้ม และค่าแรงงานในการปลูกส้ม (จะเป็นค่าแรงเกิดจากการลงทุนปลูกครั้งแรก) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานจะประกอบด้วยค่าแรงงาน (ค่าแรงงานเกี่ยวกับการดูแลสวนส้ม ครอบคลุมถึงค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าแรงงานเก็บเกี่ยวรวบรวมผลผลิต) ปัจจัยการเกษตรต่างๆ (เป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับ การดูแลต้นส้มตลอดการให้ผลผลิต เช่น ปุ๋ยขาว เป็นต้น) และค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาโดยการจำแนกต้นทุน

ค่าใช้จ่ายในการลงทุนค่าเสื่อมราคาจะคำนวณด้วยวิธีเส้นตรง แต่ในส่วนไม้ค้ำกิ่งส้มนั้น จะได้จากต้นส้ม 1 ต้นจะใช้ประมาณ 5 เล่มโดยราคาเฉลี่ย 2 บาท

และส่วนค่าแรงงาน โดยจ้างราคาเฉลี่ยประมาณ 185 บาทต่อวัน รวมถึงค่าปัจจัยการเกษตร(เช่นปุ๋ยคอก) ที่ใช้สำหรับในการปลูกครั้งแรก (รองก้นหลุม) โดยราคาเฉลี่ยของปุ๋ยคอก เท่ากับ 2 บาทต่อตัน โดยต้นส้ม 1 ต้น จะใส่เฉลี่ยต้นละ 15 กิโลกรัม ในส่วนของค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ของแรงงานจะเป็นค่าแรงงานในการดูแลสวนส้มสายน้ำผึ้งจนเกิดผลผลิตนั้น ได้จากการคำนวณค่าแรงท้องถิ่นเฉลี่ยวันละ 185 บาท ปัจจัยการเกษตรและปัจจัยการเกษตรอื่นๆ จะรวมถึงปุ๋ยเคมีและอินทรีย์สารคัมพูนวักพีช ปราบวักพีชและยาฆ่าแมลงรวมไปถึงน้ำมันเชื้อเพลิงและค่าสาธารณูปโภคอื่นๆ ได้จากราคาคูณปริมาณใช้จริงเช่นกัน ส่วนค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษานั้น จะได้มาจากการสัมภาษณ์เกษตรกรแต่ละรายการ ผลที่ได้ตามตารางที่ 1

ส่วนของสัดส่วนต้นทุนนั้น จะเห็นได้ว่า ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานจะมีสัดส่วนพื้นที่ทุกขนาดมากที่สุด รวมถึงสัดส่วนของต้นทุนที่ทุกขนาดที่น้อยที่สุดเป็นค่าใช้จ่ายในการลงทุนดังตารางที่ 2 และรูปที่ 1 ตารางที่ 1 ต้นทุนเฉลี่ยต่อไร่ของเกษตรกรผู้ปลูกส้มสายน้ำผึ้ง อ.ฝาง จ.เชียงใหม่

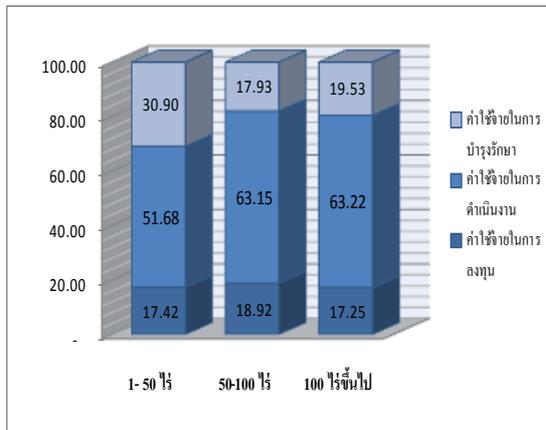
ค่าใช้จ่ายในการลงทุน	หน่วย : บาท/ไร่/ปี		
	พื้นที่น้อยกว่า 50 ไร่	พื้นที่ 50-100 ไร่	พื้นที่ 100 ไร่ขึ้นไป
ค่าใช้จ่ายในการลงทุน			
ค่าเสื่อมราคาโรงเรือน	229.21	89.22	72.62
ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร	3,230.86	2,688.10	2,492.27
ค่าเสื่อมราคาไม้ค้ำกิ่งส้ม	1,330.00	1,330.00	1,330.00

ค่าแรงงานในการปลูก	444.00	444.00	444.00
ค่าปัจจัยการเกษตรในการปลูกครั้งแรก	266.00	266.00	266.00
รวม	5,500.07	4,817.32	4,604.89
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน			
ค่าแรงงาน	9,466.00	5,061.00	3,084.00
ค่าปุ๋ยเคมี	3,446.09	4,200.00	3,299.86
ปุ๋ยอินทรีย์	1,228.64	1,976.07	1,227.27
ค่าสารกำจัดศัตรูพืช	2,993.30	3,336.66	3,115.31
ค่าปัจจัยการเกษตรอื่นๆ	146.88	104.06	117.18
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	966.56	1,035.48	1,370.13
ค่าสาธารณูปโภคอื่นๆ	4,837.50	3,810.48	3,794.09
รวม	23,084.97	19,523.75	16,007.84
ค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษา			
ค่าบำรุงรักษา	9,752.03	4,564.95	5,214.55
รวมต้นทุนทั้งสิ้น	38,337.06	28,906.03	25,827.28

ที่มา : จากการคำนวณ

ตารางที่ 2 แสดงสัดส่วนของโครงสร้างต้นทุน

โครงสร้างต้นทุน	หน่วย : ร้อยละ/ไร่/ปี		
	พื้นที่น้อยกว่า 50 ไร่	พื้นที่ 50-100 ไร่	พื้นที่ 100 ไร่ขึ้นไป
ค่าใช้จ่ายในการลงทุน	17.42	18.92	17.25
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	51.68	63.15	63.22
ค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษา	30.90	17.93	19.53

รูปที่ 1 แสดงสัดส่วนของโครงสร้างต้นทุน

เมื่อพิจารณาจาก โครงสร้างต้นทุน พบว่า ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานทั้ง 3 พื้นที่เพาะปลูกขนาดพื้นที่น้อยกว่า 50 ไร่ สัดส่วนค่าแรงงานจะมีมากที่สุดถึง ร้อยละ 41.01 รองลงมาจะเป็นสาธารณูปโภค โภคภัณฑ์ ร้อยละ 20.96 น้อยที่สุดจะเป็นค่าปัจจัยการเกษตรอื่นๆ ร้อยละ 0.21 ขนาดพื้นที่ 50-100 ไร่ สัดส่วนค่าแรงงานร้อยละ 25.92 รองลงมาเป็น ค่าปุ๋ยเคมี ร้อยละ 21.51 น้อยที่สุดเป็นค่าปัจจัยการเกษตรอื่นๆ ร้อยละ 0.26 พื้นที่ 100 ไร่ขึ้นไป ค่าสาธารณูปโภคอื่นๆ มีสัดส่วนถึงร้อยละ 23.70 รองลงมาเป็นค่าสารกำจัดศัตรูพืช ร้อยละ 19.46 น้อยที่สุดค่าปัจจัยการเกษตรอื่นๆ ร้อยละ 0.31 ดังตารางที่ 3 และรูปที่ 2 ที่ผ่านมามีปัญหาของการปลูกส้มสายน้ำผึ้งจากโรคและแมลงทำลายผลผลิตเสียหายทำให้เกษตรกรต้องใช้สารเคมีเป็นจำนวนมาก เพื่อป้องกันไม่ให้ผลผลิต ถูกทำลายเสียหาย นอกจากนี้ปัญหาในด้านปัจจัยการผลิตที่มีราคาแพงและไม่สามารถควบคุมได้ เช่น ปุ๋ย สารกำจัดโรคและแมลงส่งผลให้ต้นทุนในส่วน of ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานการสูงตามลำดับ

ในส่วน of รายได้เมื่อพิจารณาตามขนาดพื้นที่เพาะปลูกพบว่า 1. พื้นที่น้อยกว่า 50 ไร่ มีรายได้

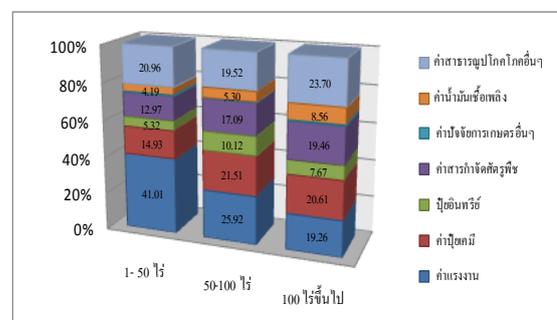
เฉลี่ย เท่ากับ 53,400 บาท ต่อไร่/ปี ต้นทุนถั่วเฉลี่ย 38,337.06 บาทต่อไร่/ปี ค่าไรสุทธิ 15,062.94 บาทต่อไร่/ปี 2. พื้นที่ 50 - 100 ไร่ มี รายได้เฉลี่ยเท่ากับ 44,400.00 บาทต่อไร่/ปี ต้นทุนถั่วเฉลี่ย 28,906.03 ต่อไร่/ปี ค่าไรสุทธิ 15,493.97 บาทต่อไร่/ปี 3. พื้นที่ 100 ไร่ ขึ้นไป มี รายได้เฉลี่ย เท่ากับ 49,800.00 บาท ต่อไร่/ปี ต้นทุนถั่วเฉลี่ย 25,827.28 ต่อไร่/ปี ค่าไรสุทธิ 23,972.72 บาทต่อไร่/ปี ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 3 แสดงสัดส่วนของค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

หน่วย : ร้อยละ/ไร่/ปี

	พื้นที่ น้อยกว่า 50 ไร่	พื้นที่ 50-100 ไร่	พื้นที่ 100 ไร่ ขึ้นไป
ค่าใช้จ่ยในการดำเนินงาน	41.01	25.92	19.26
ค่าปุ๋ยเคมี	14.93	21.51	20.61
ปุ๋ยอินทรีย์	5.32	10.12	7.67
ค่าสารกำจัดศัตรูพืช	12.97	17.09	19.46
ค่าปัจจัยการเกษตรอื่นๆ	0.21	0.26	0.31
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	4.19	5.30	8.56
ค่าสาธารณูปโภคอื่นๆ	20.96	19.52	23.70

ที่มา : จากการคำนวณ

รูปที่ 2 แสดงสัดส่วนของค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

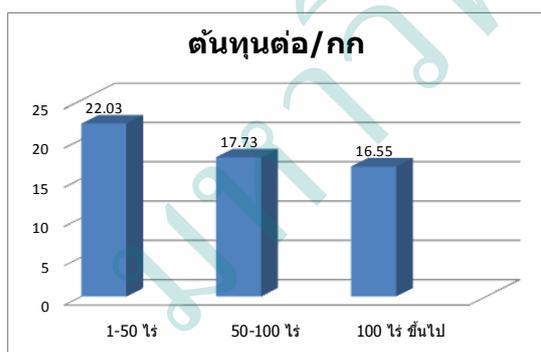
โดยพื้นที่ น้อยกว่า 50 ไร่ มีต้นทุนเฉลี่ย 22.03 บาท/กก. กำไรเฉลี่ย 7.97บาท/กก. พื้นที่ 50-100 ไร่ 17.73บาท/กก. กำไรเฉลี่ย 12.27/กก. พื้นที่มากกว่า100 ไร่ขึ้นไป ต้นทุนเฉลี่ย 16.55 บาท/กก. กำไรเฉลี่ย 13.45 บาท/กก.ดังรูปที่ 3

ตารางที่ 4 แสดงผลผลิตและรายได้

หน่วย : ไร่ละ/ไร่/ปี

ขนาดพื้นที่	ผลผลิตและรายได้		
	รายได้เฉลี่ย	ต้นทุนเฉลี่ย	กำไรสุทธิ
น้อยกว่า 50 ไร่	53,400.00	38,337.06	15,062.94
50-100 ไร่	44,400.00	28,906.03	15,493.97
100 ไร่ ขึ้นไป	49,800.00	25,827.28	23,972.72

ที่มา : จากการคำนวณ โดยใช้สมมติฐานขายส้มสายน้ำผึ้ง กก.ละ 30 บาท

รูปที่ 3 แสดงต้นทุนเฉลี่ย

ที่มา : จากการคำนวณ

ในส่วนของจุดคุ้มทุนนั้นพิจารณาตามขนาดพื้นที่ ทั้ง 3 ขนาด พบว่า จุดคุ้มทุนของขนาด พื้นที่ น้อยกว่า 50 ไร่อยู่ที่ 1,174.97บาทขนาดพื้นที่ 50-100 ไร่ เท่ากับ 910.01 และขนาดพื้นที่ มากกว่า 100 ไร่ เท่ากับ

915.91บาท(โดยการคำนวณ จาก ต้นทุนคงที่ – ต้นทุนผันแปร/ราคาขาย แต่ในงานวิจัยครั้งนี้ ใช้ราคาขายถัวเฉลี่ยจำนวน 30 บาท) ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงต้นทุนและจุดคุ้มทุน

ขนาดพื้นที่	ต้นทุนและจุดคุ้มทุน	
	ต้นทุนต่อไร่/ต่อปี	จุดคุ้มทุน/กก/ไร่ (บาท)
น้อยกว่า 50 ไร่	38,337.06	1,174.97
50-100 ไร่	28,906.03	910.01
100 ไร่ ขึ้นไป	25,827.28	915.91

ที่มา : จากการคำนวณ

5. การอภิปรายผล

ต้นทุนเฉลี่ยต่อไร่ต่อปี ขนาด น้อยกว่า 50 ไร่ จะมีต้นทุนมากที่สุด จำนวน 38,337.06 บาทต่อไร่/ปี ส่วนต้นทุนต่อไร่/ปี ขนาด 100 ไร่ขึ้นไปจะมีต้นทุนต่ำที่สุดจำนวน 25,827.28 บาท/ปีกล่าวได้ว่าผลการศึกษาไปในทางเดียวกันกับงานวิจัย วรพงษ์ ภูมิบ่อพลับ (2542) ส่วนขนาด น้อยกว่า 50ไร่ จุดคุ้มทุนที่สุดจำนวน 1,174.97 บาท/กก./ไร่และขนาด 50-100 ไร่ขึ้นไปมีคุ้มทุนต่ำที่สุด จำนวน910.01บาท/กก./ไร่

ซึ่งโดยเฉลี่ยนั้นผลผลิตต่อไร่ ของ ขนาด1-50 ไร่ คือ 1,600บาท ต่อไร่/กก. ขนาด 1-50ไร่ 1,540 บาทต่อไร่/กก.และขนาด 100 ไร่ขึ้นไป 1,660บาท ต่อไร่/กก. จะเห็นได้ว่าขนาด 1-50 ไร่จุดคุ้มทุนนั้นหมายถึงเกษตรกรมีกำไรน้อย นั้นหมายถึงเกษตรกรมีความเสี่ยงสูงในด้านผลกำไรที่อาจไม่คุ้มทุนกับที่ได้ลงทุนไป เมื่อเปรียบเทียบกับขนาด 100 ไร่ขึ้นไป ที่มีผลผลิตที่ห่างจากจุดคุ้มทุนมาก แสดงว่าเกษตรกรได้กำไรในการ

ลงทุนปลูกส้มสายน้ำผึ้งในครั้งนี้ รวมถึงความเสี่ยงใน
ปลูกส้มสายน้ำผึ้งมีความเสี่ยงต่ำไปด้วย

และเมื่อพิจารณาโครงสร้างต้นทุนพบว่า
พื้นที่ น้อยกว่า 50ไร่ค่าใช้จ่ายในการลงทุน ค่าใช้จ่ายใน
การดำเนินงาน และ ค่าบำรุงรักษาสูงในพื้นที่เพาะปลูก
ทั้ง 3ขนาด ในส่วนค่าใช้จ่ายในการลงทุน จะเป็นค่า
เสื่อมราคา โดยค่าเสื่อมราคาที่ได้จากการปลูก 1
ไร่เรือน รวมถึง อุปการณ์การเกษตร เป็นต้นทุนที่ไม่มี
การเปลี่ยนแปลงไปตามปริมาณผลผลิตและไม่จำกัด
พื้นที่การเพาะปลูกซึ่งก่อให้เกิดการประหยัดต่อขนาด
(economy of scale) กล่าวได้ว่ากรณีที่เกษตรกรผลิตส้ม
ได้มากๆ ย่อมเป็นการประหยัดต้นทุน ทำให้ต้นทุน
ต่ำลง และสามารถแข่งขันได้ ในส่วนค่าใช้จ่ายในการ
ดำเนินงาน จะมีค่าแรงงานมากที่สุดเนื่องจาก เกษตร
ส่วนใหญ่ใช้แรงงานภายในครัวเรือน และไม่พบว่ามี
ครัวเรือนใดเลยที่จ่ายค่าจ้างให้กับกำลังแรงงานของ
ตัวเอง แต่การวิจัยในครั้งนี้ได้รวมในต้นทุนส่วนนี้ด้วย
ทำให้ค่าแรงงานสูงกว่าขนาดอื่นๆ ด้วยเช่นกัน ในส่วน
ของแรงงานที่เพิ่มมากขึ้น นำไปสู่การแบ่งงานกัน
ภายในสวนส้มให้เป็นสัดส่วน ให้มีความชำนาญเฉพาะ
อย่าง จะทำให้เกิดประสิทธิภาพการผลิตสูงขึ้น ซึ่งก็
เป็นการ ประหยัดต่อขนาดเช่นกัน รวมถึงค่า
สาธารณูปโภคและค่าบำรุงรักษา(โรงเรียนที่ไว้เป็นที่
อยู่อาศัยและเก็บอุปกรณ์) เนื่องจากเกษตรกรได้
อาศัยภายในสวนส้มและมีการใช้สาธารณูปโภคต่างๆ
ในชีวิตประจำวันซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ไม่สามารถแยกค่า
สาธารณูปโภคและค่าบำรุงรักษาออกมาได้ทำให้มี
ต้นทุนในส่วนนี้มากกว่าขนาดอื่นๆตามไปด้วย

เมื่อพิจารณาในภาพรวมแล้ว พื้นที่ขนาดกลาง
แม้จะได้เปรียบกว่าขนาดเล็ก กล่าวคือค่าแรงไม่สูงแต่มี
ค่าใช้จ่ายเรื่องปุ๋ยเคมี ปุ๋ยอินทรีย์ รวมถึงค่าสารกำจัด
ศัตรูพืช อย่างไรก็ตามค่าใช้จ่ายส่วนนี้ย่อมผันผวนไป

ตามตลาด ซึ่งปัจจุบันก็มีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ อาจจะมี
การใช้ปุ๋ยน้ำชีวภาพ เพื่อลดปริมาณปุ๋ยเคมีและเพิ่ม
ปริมาณการใส่ปุ๋ยอินทรีย์และเสริมด้วยการให้ปุ๋ยน้ำ
ชีวภาพ จากการสอบถามความคิดเห็นของเกษตรกรที่
ใช้ปุ๋ยน้ำชีวภาพพบว่า ทำให้คุณภาพดีขึ้นและสามารถ
ลดต้นทุนได้ (สุวดี อนุทรงศักดิ์, 2545)

6. บทสรุป

จากการศึกษา โครงสร้างต้นทุนของ
เกษตรกรผู้ปลูกส้มสายน้ำผึ้ง ในอำเภอฝาง จังหวัด
เชียงใหม่ในแต่ละขนาดโดยทำการเปรียบเทียบพื้นที่ 3
ขนาด คือน้อยกว่า 50 ไร่ 50-100 ไร่ และ 100 ไร่ขึ้นไป
พบว่า ต้นทุนในการดำเนินการมีสัดส่วนมากที่สุด เมื่อ
เปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายส่วนอื่นๆ แต่อย่างไรก็ตาม
การที่บุคคลทั่วไปที่จะลงทุนในการปลูกส้มสายน้ำผึ้ง
จึงจำเป็นต้องพิจารณาปัจจัยหลายๆ อย่าง เพื่อให้การ
ลงทุนมีต้นทุนที่ต่ำมากที่สุด ได้แก่การลดต้นทุนผลิต
สามารถทำได้โดยการใช้ปุ๋ยเคมี สารกำจัดศัตรูพืชให้
ความสำคัญกับความปลอดภัยคุณภาพและมาตรฐาน
สินค้า การเพิ่มปริมาณและคุณภาพของผลผลิต เพื่อเพิ่ม
การแข่งขันทางการตลาดในประเทศและต่างประเทศ

7. กิตติกรรมประกาศ

กราบของพระคุณ ดร.อดิศักดิ์ โชติธรรมธร
ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.
ปาริชาติ ราชประดิษฐ์ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
และ โดยท่านให้คำปรึกษา อีกทั้งชี้แนะแนวทางใน
การศึกษา ทำให้งานวิจัยชิ้นนี้ผ่านลุล่วงไปด้วยดี

เหนือสิ่งอื่นใดกราบขอบพระคุณ บิดามารดา
ของผู้วิจัยที่ให้กำลังใจและสนับสนุนทุกๆ ด้านเป็น
อย่างดีที่สุดเสมอมา

8. เอกสารอ้างอิง

ชุตินพร อรุณคง. (2547). การวิเคราะห์ผลตอบแทนทางการเงินและระยะเวลาที่เหมาะสมในการปลูกทดแทนส้มเขียวหวานในจังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์วท.ม., มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ชัยกร พฤกษ์ประเสริฐ. (2548). โครงสร้าง พฤติกรรม และผลการดำเนินงานทางการตลาดของส้มเขียวหวานในจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ วท.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ปาน รัตนเรืองวัฒนา. (2543). การวิเคราะห์ต้นทุนผลตอบแทนของการปลูกส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งในเขตอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระ สม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

เรื่อนพูน เร่งมา. (2543). การวางแผนการเพาะปลูกภายใต้สถานการณ์แห่งความเสี่ยงในจังหวัดเชียงใหม่ รายปี การเพาะปลูก 2539/2540. วิทยานิพนธ์วท.ม.มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วรพงษ์ ภูมิบ่อพลับ. (2542). การศึกษาต้นทุนผลตอบแทนของการลงทุนทำสวนส้มเขียวหวานในแต่ละพื้นที่แต่ละขนาดในเขตอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระ บธ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2544). สถิติการปลูกส้มเขียวหวานของประเทศไทย ปีเพาะปลูก 2555. คณะทำงานสำรวจข้อมูลไม้ผลเศรษฐกิจภาคเหนือ.

สุวดี อนุทรงศักดิ์.(2545).การวิเคราะห์และผลตอบแทนทางการเงินจากการใช้ปุ๋ยน้ำชีวภาพในการผลิตส้มเขียวหวานใน อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี. การค้นคว้าอิสระวท.ม., มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อัฐพล ปิงกุล. (2548). การเปลี่ยนแปลงคุณภาพหลังการเก็บเกี่ยวของส้มสายน้ำผึ้งในระบบตลาด. วิทยานิพนธ์ วท.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อารีย์ ยังสุขยิ่ง. (2542). การวิเคราะห์ผลตอบแทนทางการเงินของการลงทุนปลูกส้มเขียวหวานในจังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ วท.ม., มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.